

Модул 2.
В пълно съзнание за
другия

Общо умение
Социална осъзнатост

Специфично умение
Просоциално поведение

ПЕПЕРУДАТА ДАНА

Днес ще се науча...

Да споделям това, което имам.

Ще имаме нужда от...

Разноцветни пастели (включително сиви):
по един пастел на ученик.

План на урока

1 Въведение

Споделянето на нашите неща с други хора понякога може да бъде трудно, а друг път лесно. Споделянето обаче може да накара другите да се чувстват добре. Това може да ни накара и нас да се почувстваме добре.

Задайте следните въпроси и подканете учениците си да споделят вицове, свързани с тях. Изслушайте учениците и потвърдете техните чувства.

- Някой някога споделял ли е с вас нещо, което ви е помогнало или ви е направило щастливи?
- Някога споделяли ли сте нещо с някого друго? Как се чувства той?

2 Същина

Ще ви разкажа историята на трима герои: Пеперудата Дана, Слонът Моесие и Лъвчето Бартер. Обърнете специално внимание на разликите между всеки един от тези герои.

Пеперудата Дана има много цветове на крилата си. Има голям късмет, защото може да ги използва за оцветяване на цветята и плодовете в градината си. В края на пролетта цветовете ѝ се изчерпват и тя трябва да изчака няколко дни, докато се възстановят. Всички познават Пеперудата Дана, защото обича да споделя цветовете си с други градини, когато цветята повехнат или плодовете са бледи, защото не са получили достатъчно слънце. Ягодите по-специално се чувстват много щастливи, когато помолят Пеперудата за помощ. Тя долетява, приготвя си червеното и зеленото, докосва ягодите с криле и всички те започват да изглеждат вкусни и лъскави. Пеперудата се чувства много щастлива, когато вижда ягодите да се усмихват.

Слонът Моесие намира водопад с питейна вода зад дома си. Всяка сутрин той обича да се къпе тук и да пие вода от венчелистчетата на цветята, докато коремът му не се напълни до горе. Неотдавна другите животни от квартала търсели вода, защото било много горещо и били жадни. Когато попитали Моесие дали може да им даде малко вода, Слонът казал „не“, защото можело да я изпият всичката.

Лъвчето Бартер е малко лъвче, което обича да събира камъчета, които намери, докато е на разходка. Използва тези камъчета, за да строи малки замъци и се забавлява с часове. Другите лъвчета го помолили да им даде назаем някои от камъните му, за да могат и те да играят, но Лъвчето казало: "При едно условие: ако ми позволите да взема в замяна някои от играчките ви."

След като прочетете историята на всеки герой, насърчете размисъла, като използвате следните въпроси. На дъската запишете отговорите, които дават Вашите ученици.

- Какво общо имат Пеперудата, Слонът и Лъвчето?
Възможен отговор: Всички те имат нещо ценно за тях и за другите.
- По какво се различават Пеперудата, Слонът и Лъвчето?
Възможен отговор: Пеперудата обича да споделя, Слонът иска цялата вода за себе си, а Лъвчето споделя само ако получи нещо в замяна.
- Какво ви харесва най-много и какво най-малко в тези герои?
- Ако можехте да кажете нещо на Пеперудата, Слона и Лъвчето, какво би било то?

Учениците се групират по четирима или шестима, отварят работните си тетрадки на страница „Оцветяване на животни“, където ще видят три картинки: Слонът Моесие, Лъвчето Бартер и Пеперудата Дана.

Сега ще оцветим всяка от тези картинки, следвайки инструкциите, но в определен ред. Не започвайте да оцветявате, преди да чуете инструкциите.

Дайте на всеки ученик от група пастел или цветен молив, като се опитвате да ги раздавате така, че във всяка група да има различни цветове. Обяснете следното.

- 1 За първата картинка на слона ще използвате само цвета, който вече имате. Не можете да го споделяте с никого друго и не можете да помолите никого да ви даде различен цвят.

След като всички приключат с оцветяването на тази картинка ги попитайте:

- Кой е оцветил слона си в сиво, което е обичайният цвят на слона?
- 2 За втората снимка, тази с Лъвчето, можете да използвате цвета, който имате, както и втори цвят. Можете да изберете другарче, с което да си обмените цветовете, но не можете да искате цветовете от никого друго.
- 3 За третата снимка, тази с Пеперудата, трябва да използвате всички цветове от вашата група. Можете да споделите цвета си с останалата част от групата и те могат да споделят техния с вас. В крайна сметка на картинката на всеки трябва да има всички цветове, с които разполагате. Не забравяйте да изчаквате своя ред и да молите учтиво, когато заемате цветовете на съучениците си.

След приключване на дейността, обсъдете с групата.

- Каква беше разликата в оцветяването на тези три картинки?
- Как се почувствахте, докато оцветявахте всяка от трите картинки?
- Какво направихте, за да може всеки да използва различни цветове в картинката на пеперудата?
- Коя снимка излезе най-красива?
- Какво щеше да стане, ако не бяхте споделили цветовете си, когато оцветявахте картинката на пеперудата?

3 Обобщение

Днес научихме, че от споделянето може да има ползи и че то може да ощастливи хората, но други пък не винаги са склонни да споделят. Видяхме три примера, които ни показаха разликата между това да се споделя и да не се споделя. Когато сме в ситуации, в които можем да споделяме, е важно да си спомним какво мислим за Пеперудата, Слона и Лъвчето.

- Какви неща имате, които бихте искали да споделяте с другите по-лесно?
- Как можем любезно да поискаме да вземем нещо назаем?
- Какво мислите за споделянето без получаване на нищо в замяна? Мислите ли, че си заслужава?
- Представете си да сте в класна стая, в която никой не споделя, и в друга класна стая, в която всички споделят. Какви биха били децата в двете класни стаи? В коя класна стая бихте искали да бъдете?

Споделянето винаги ни кара да се чувстваме по-добре. Понякога може да ни е трудно, но можем просто да се сетим за Пеперудата и тя ще ни помогне. Можем също да помогнем на другите да споделят с нас, като ги помолим учтиво.

Материали за ученици

Да оцветяваме!

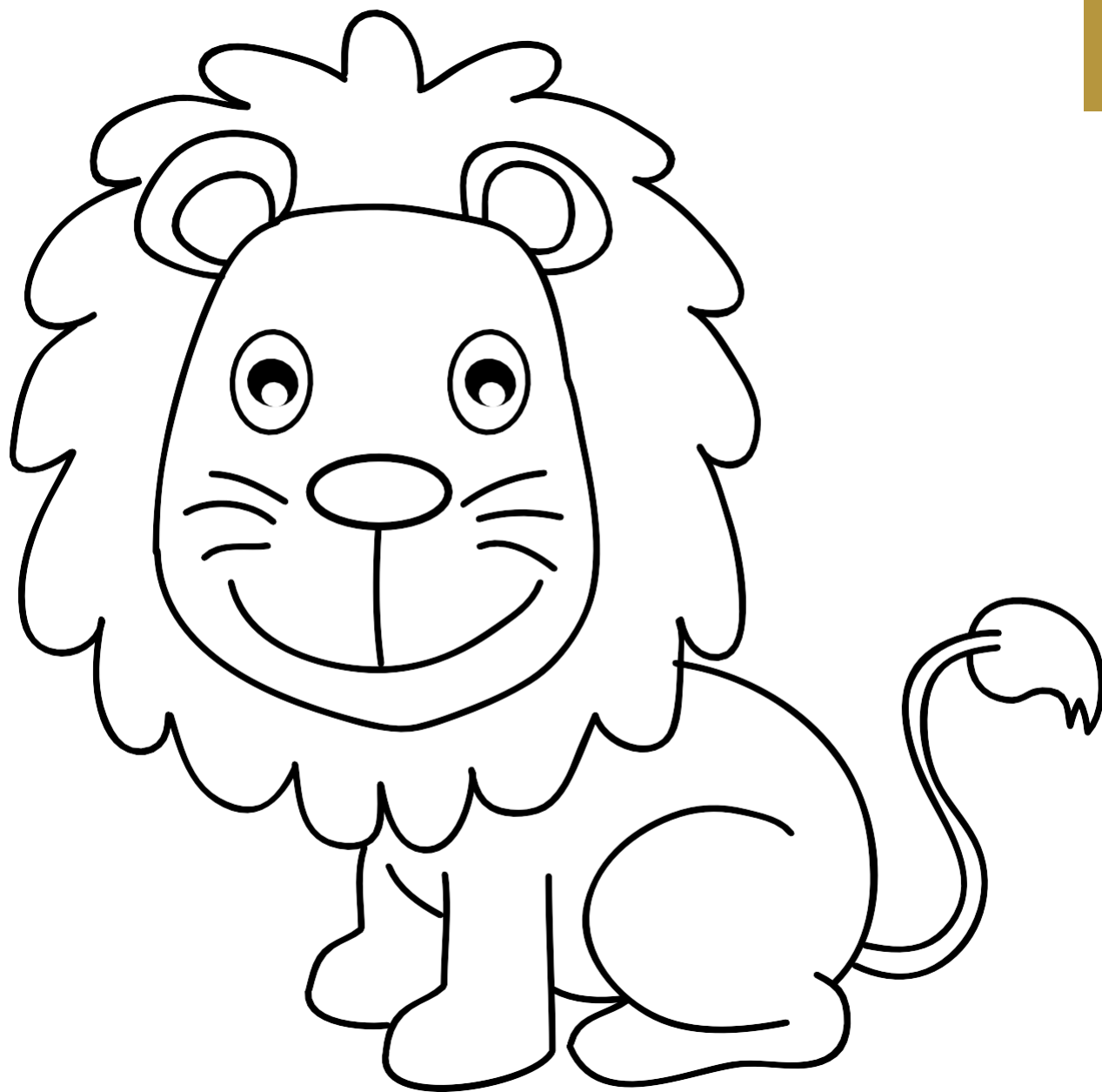
Изслушайте инструкциите, за да разберете как да оцветите всяко отделно животно.

1

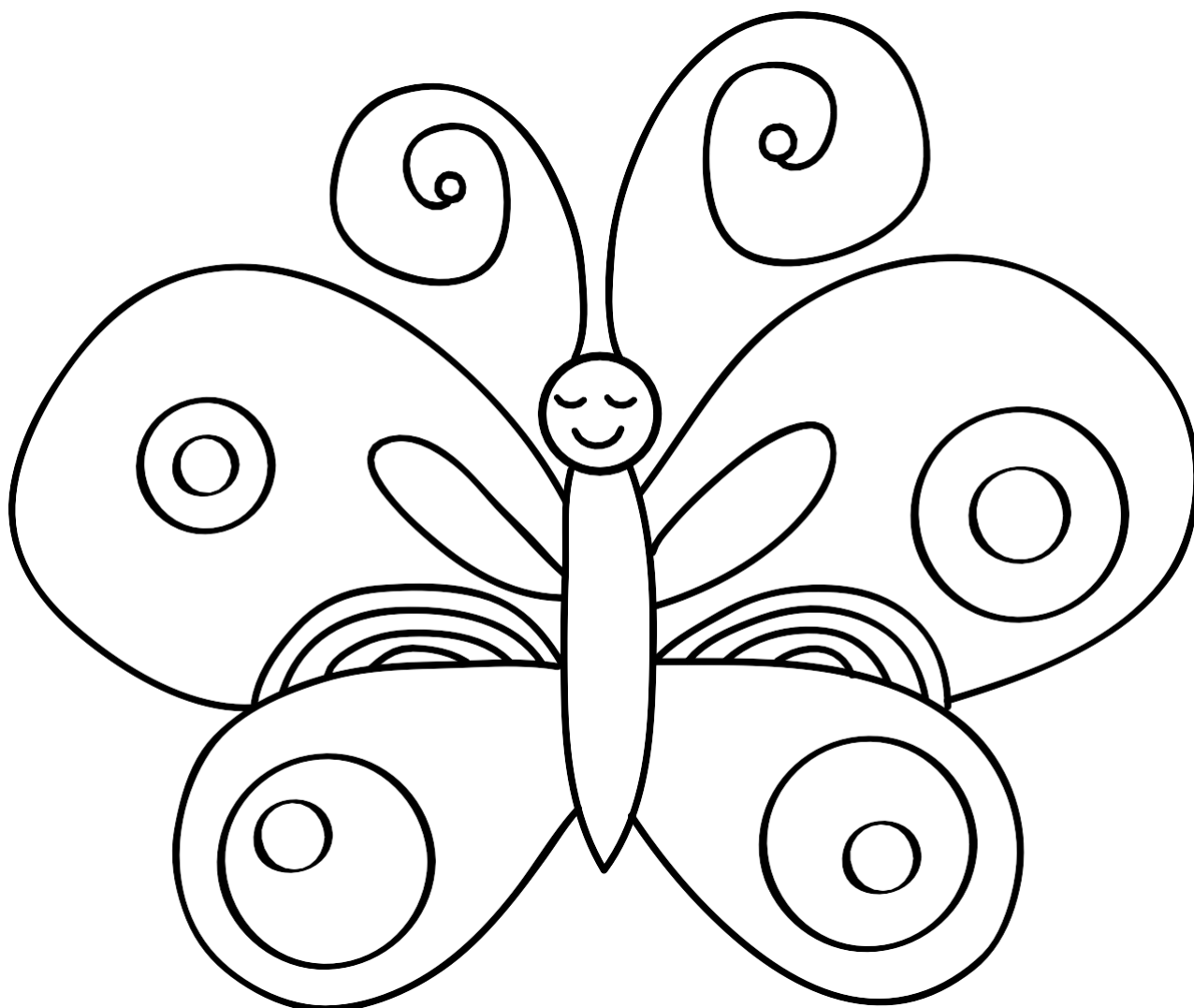
Слонът Моесие

2

Лъвчето Бартер

3

Пеперудата Дана

Концепции, съвети и често задавани въпроси

1 Основни концепции

Просоциално поведение: Доброволни действия, с намерение да се помогне на друго лице или група или в тяхна полза (Eisenberg & Mussen, 1989).

Социална осъзнатост: Способността да приемаме гледната точка и да чувстваме емпатия към другите хора от различни среди и култури, да разбираме социалните и етичните норми за поведение и да признаваме семейните, училищните и обществените ресурси и подкрепа (CASEL, 2015).

2 Съвети за учители и родители

- Въпреки че децата могат да имат различни нива на мотивация, що се отнася до включването им в просоциално поведение, важно е ние, възрастните, да им дадем възможности и да ги насърчим да го правят. Колкото повече шансове имат да видят положителните социални последици у другите и себе си, когато участват в просоциални действия, толкова по-мотивирани ще се чувстват да повишат честотата на това поведение. Например, можете да им помогнете да идентифицират ситуации, в които могат да споделят, да ги насърчите да го правят и да оценяват действията си, когато това се случи.
- Като възрастни винаги трябва да даваме пример, който децата да следват, тъй като прякото наблюдение е много мощна форма на обучение. Следователно е важно пред децата често да практикувате просоциално поведение с другите. Когато споделяте с другите, служете за пример.
- Емпатията и просоциалното поведение са тясно свързани умения. Поради тази причина подпомагането на децата да развият емпатия е ефективен начин за повишаване на честотата на тяхното просоциално поведение. Попитайте ги как се чувстват хората в ситуации, в които може да се нуждаят от нещо, а другите биха могли да споделят с тях.

3 Често задавани въпроси

• **Защо е важно да се насърчава просоциалното поведение?**

Като възрастните по принцип повече се занимаваме да не допускаме децата да се държат зле или да нараняват другите и в крайна сметка прекарваме много време да ги обучаваме какво е неприемливо поведение. Макар това да е важно, стимулирането на положително поведение и насърчаването на децата да помагат на другите е мощна стратегия да им покажете ползите от ангажирането им в просоциално поведение. Това може също така да подобри значително средата както в класната стая, така и у дома.

• **Кой е най-добрият начин за даване на обратна връзка относно просоциалното поведение при децата?**

За разлика от други качества, когато искате да дадете положителна обратна връзка за просоциалното поведение, можете да подчертаете конкретното качество на децата, а не просто да коментирате поведението им. Ако едно момиченце например помага на друго за изпълнението на задачата му, можете да ѝ кажете: „Личи си, че наистина обичаш да помагаш“ или „Виждам, че ти харесва да караш другите да се чувстват по-добре“, а не просто „Браво, задето помогна на Иван“ или да ѝ дадете бонбон, като награда за помощта. Изследванията показват, че предоставянето на обратна връзка за просоциалните качества, като част от характера на децата, увеличава повторното им проявление.